

PIRLS 2021 – PISA 2022

PÅ VEJ MOD EN NATIONAL LÆSEKRISE?

TORSDAG D. 30. MAJ 2024

Slides:
kortlink.dk/mrsh

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORSDAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

DAGSORDEN

- Hvem er jeg?
- Hvad er læsning?
- Fejlkulturen
- Læsning ud fra PIRLS (4. kl.) og PISA (15 år)
  - Hvordan undersøger PIRLS og PISA læsning?
  - Resultater
- Hjemmet
- Digitaliseringen
- **Multimodal læsning og skrivning (multiliteracies)**

HVEM ER JEG?

- Lektor i literacy reserach på DPU
  - National forskningsleder på PIRLS
  - Lærerkompetenceudvikling
  - Scenariedidaktik
  - It- og teknologiforståelse
  - Læremidler

- Læremiddelsforfatter og -konsulent – 25 år
- Lærer – 12 år
- Seminarieadjunkt/lektor – 5 år
- Forlagsredaktør – 1 år

LIDT OM LÆSNING BAGGRUND

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

LÆSEREBET

(oversat fra Scarborough, 2001)

Sprogforståelse

Forhåndsviden

(facts, begreber, etc.)

Ordforråd

(bredde, præcision, relationer, etc.)

Sproglige strukturer

(syntaks, semantik, etc.)

Sproglige ræsonnementer

(inferens, metaforer etc.)

Viden om literacy

(skriftsprogskendskab, genrer etc.)

Ordgenkendelse

Sproglig opmærksomhed

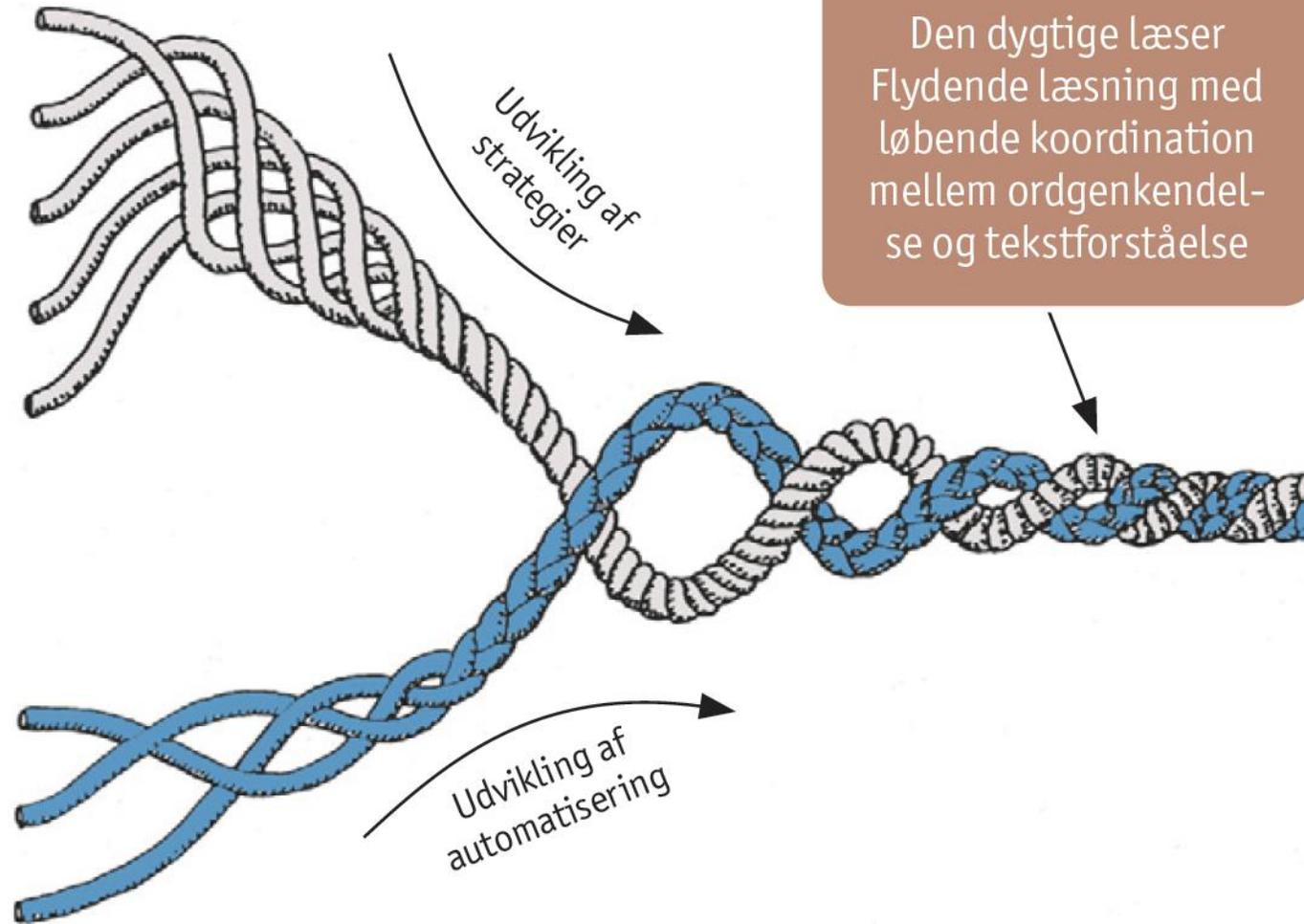
(stavelser, fonemer etc.)

Afkodning

(det alfabetiske princip,
bogstav/lyd-kendskab)

Visuel genkendelse

(af hele ord eller dele af ord)

NATIONALE (TEACHING TO THE) TEST

Hvud betyder **fugte**?

Sæt et X

- beskytte små fugleunger
- gøre noget en anelse vådt
- reparere revner i en mur
- være god ved andre børn

testogprøver.dk

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:
isbilko ▶ isbilko

Klik der, hvor ordet deles

s k o l o i s

Næste >

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

T
30.

testogprøver.dk

HVAD ER LÆSNING?

---

*Læseforståelse =
(Forlæsning + Aflæsning + Medlæsning) x
Ordforståelse x Tekstforståelse x
Scenarieforståelse x Kontekst x Læseform x
Eget projekt)*

(Bundsgaard, 2010)

DEN BALANCEREDE TILGANG

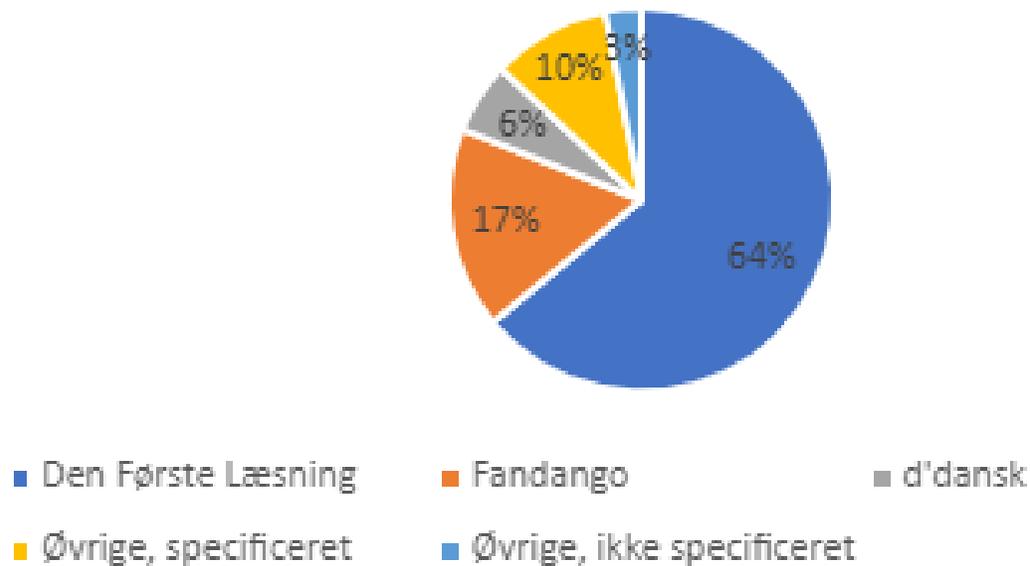
1. Eksplicit undervisning i afkodning, herunder fonologisk bevidsthed og det alfabetiske lydprincip.
2. Meget elevlæsning og udvikling af flydende læsning gennem varierede læseaktiviteter.
3. **Et rigt tekstunivers til understøttelse af meningsorienterede læseaktiviteter.**
4. Eksplicit undervisning i læseforståelse og læseforståelsesstrategier.
5. **Meget skrivning som integreret del af læseundervisning, herunder fokus på skrivningens kommunikative funktion.**
6. **Fagligt varierede og indholdsrige emner.**
7. Differentiering, både i balancen mellem afkodnings- og meningsorienterede aktiviteter samt forskellige læringsforudsætninger og -behov. (Bremholm, 2017, s. 85-86).

DE TRE MEST ANVENDTE LÆREMIDLER

- *Den første læsning*
- *Fandango*
- *d'dansk*

Læremidler anvendt i begynderundervisningen, PIRLS 2021

DE TRE MEST ANVENDTE LÆREMIDLER

	Den Første Læsning	Fandango	d'dansk
Afkodning	✓✓✓	✓	✓✓
Meget elevlæsning	✓✓✓	✓	✓✓
Et rigt tekstunivers	✓	✓✓	✓✓✓
Eksplicit undervisning	✓	✓	✓✓✓
Skrivning	✓	✓	✓✓
Varierede og indholdsrige emner	✓	✓✓	✓✓✓
Differentiering	✓	✓	✓✓

**INGEN AF DEM
LEVER OP TIL DET**

DE TRE MEST ANVENDTE LÆREMIDLER

- *Den første læsning:* Materialet er velfunderet i læsningens tekniske aspekter, men utilstrækkeligt i forhold til de meningsorienterede aspekter.
- *Fandango:* Materialet tilgodeser på visse punkter i højere grad en balanceret tilgang til begynderundervisning med både tekniske og meningsorienterede aktiviteter, men med fokus rettet mod (oplæst) litteratur og fiktionskompetence.
- *d'dansk:* Materialet harmonerer bedst med principperne for en balanceret tilgang til begynderundervisning i læsning. Materialet er dog stærkt afhængigt af, at lærere kan hjemskaffe den anbefalede litteratur til arbejdet med tekster.

LÆSEUNDERVISNING I DAG

-
- Kommentarer?
  - Spørgsmål?

DIDAKTISK STAUS

FOKUS PÅ FEJL

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

DEN TRADITIONELLE SKOLE?

- Jesper-Wung-Sung: *En-to-tre-nu*
Meddigtning som hovedpersonen via blogs (Fougt, 2018)

MARIA

---

*Jeg aner ikke, hvor lang tid de skal bruge på at skrive deres blogs, så de bliver gode, så de får arbejdet med sproget, og så identiteten bliver troværdig. De skal både lære at bruge blogs som et redskab, der kan bruges til at udtrykke meninger, holdninger og synspunkter, og samtidig er der også analysen og tolkningen af romanen – **vi skal stadig arbejde med de danskfaglige sider***

”Det var en stor fejl, at jeg ikke fik kommenteret ordentligt på elevernes blogs, og vi fik overhovedet ikke arbejdet med grammatikken.”

KAN BEATHE SKRIVE?

- Inspirationskatalog til fastelavn
  - Kontekstualiseret skrivning
  - 3 lektioner
  - Beathe er ordblind
-
- Gruppefeedback: Stavning
  - Lærerens feedback: Stavning

GUIDES-TIL-ALT.DK - MELLETRIN

-
- Larsson, 2018
  - Bo er ordblind
  - Bos fokus: Stavning!

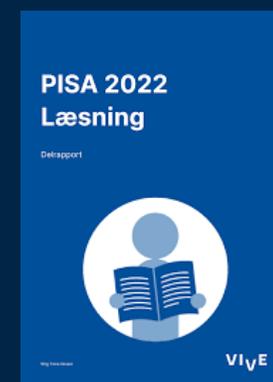

FEJLKULTUREN

- Kan I genkende det?
- Kommentarer?
- Spørgsmål?

LÆSNING , PIRLS OG PISA BAGGRUND

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

PIRLS 2021	PISA 2022
4. klasse	15-årige
Umiddelbart efter indskoling	Slutningen af skoleforløbet
IEA	OECD
Skoler → Klasser	Skoler → Elever
Skoletype og Skolestørrelse	Skolestørrelse, etnicitet
197 skoler	327 skoler
4.816 elever (+1409 i brobygningen)	6.200 elever
Samlet eksklusion: 9% (10% i 2016)	Samlet eksklusion: 11,5% (17,1% i 2017)
6% "alvorlige læse- og skrivevanskeligheder"	6% "dyslektikere"
Hjælpe midler ikke tilladt	Hjælpe midler ikke tilladt
Skønlitterære og informerende tekster, inklusive PIRLS-tekster	Fagtekster, online artikler og sociale medier, skønlitterære tekster
2006, 2011, 2016, 2021	2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018, 2022
Læsning	Naturfag, matematik og læsning
Elev, forældre, dansklærere, skoleleder	Elev (dansklærer, skoleleder)
Statisk: Tre sværhedsgrader af tekster	Adaptiv
500-points skala (første PIRLS-undersøgelse 2001)	500-points skala (første PISA-undersøgelse 2000)
Spredning på 100 (standardafvigelse)	Spredning på 100 (standardafvigelse)

500 i PIRLS ≠ 500 i PISA

PIRLS 2021

Fire læseforståelsesprocesser

- Finde og uddrage informationer udtrykt direkte i teksten
- Drage direkte følgeslutninger
- Fortolke og samordne centrale ideer og informationer
- Vurdere og tage kritisk stilling til indhold og tekstuelle elementer

Fire kompetenceniveauer

- Meget højt niveau (615 point): Avanceret læsning
- Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik
- Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne

- Lavt niveau (400 point): Drage enkelte følgeslutninger
- Under lavt niveau (< 400 point): Ankende enkelte ord og sætningsdele

PISA 2022

Tre læseforståelsesprocesser

- Finde information
- Forstå
- Evaluere og reflektere

Otte kompetenceniveauer

- 6: (698 point)
- 5: (626 point)
- 4: (553 point)
- 3: (480 point)
- 2: (407 point)

- 1a: (385 point)
- 1b: (282 point)
- 1c: (189 point)

FUNKTIONELLE LÆSERE

FUNKTIONELLE ANALFABETER

NATIONALE UNDERSØGELSER

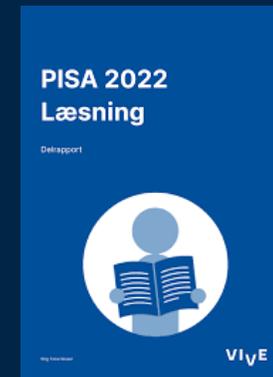
- PIRLS og PISA: Nationale undersøgelser
- Nationale tests: Den enkelte elev → Skole- og landsgennemsnit
- Alderssvarende tekster – passer til Fælles Mål. Men ikke udarbejdet herefter
- PISA er adaptiv
- PIRLS er statisk – tre sværhedsgrader distribueres tilfældigt
- PIRLS og PISA siger ikke ret meget (brugbart) om den enkelte elevs læsekompetence
- Den samlede population

NATIONALE UNDERSØGELSER

- Hvad kan vi bruge PIRLS og PISA til?

RESULTATER

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

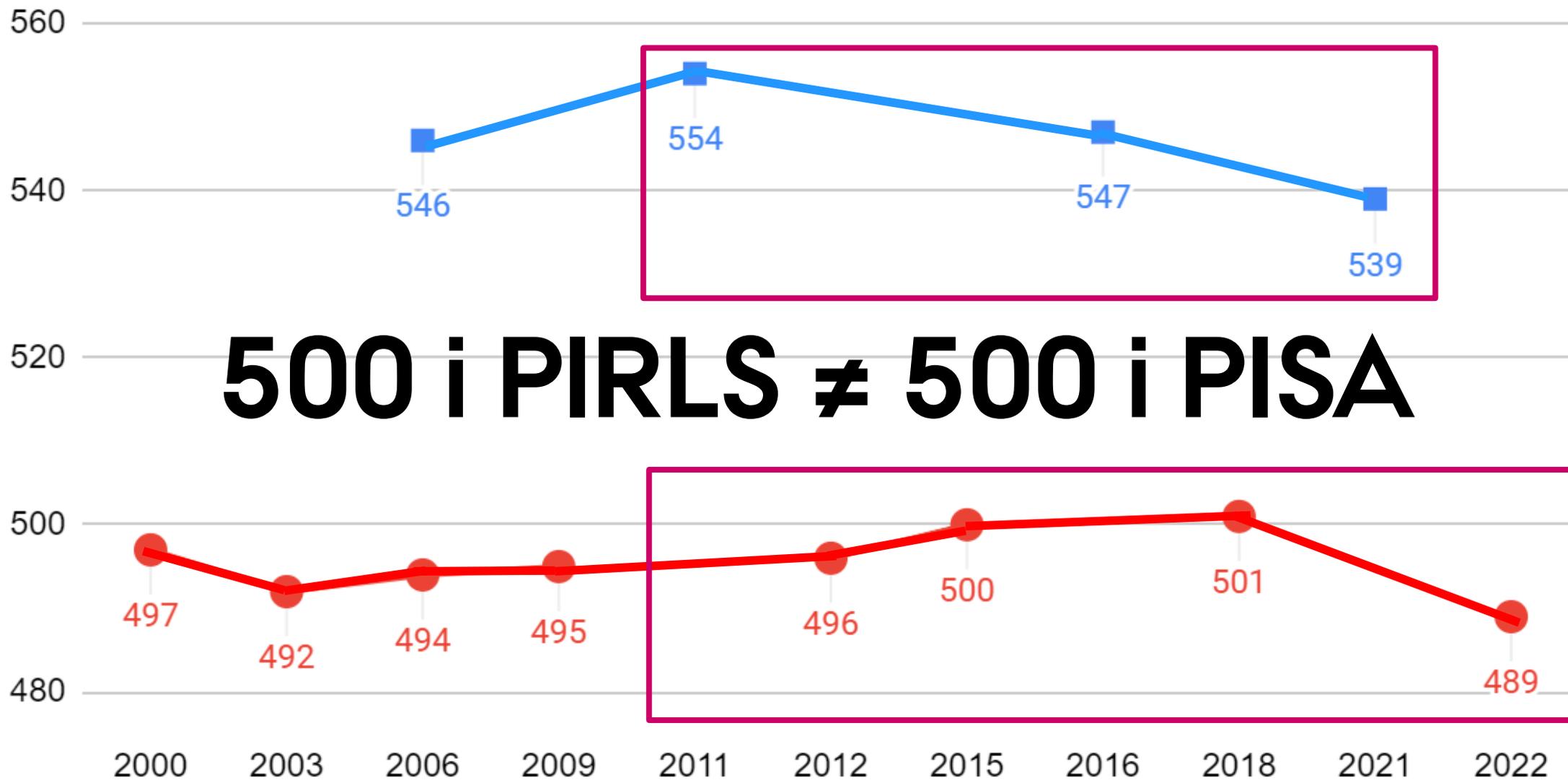
AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

RI

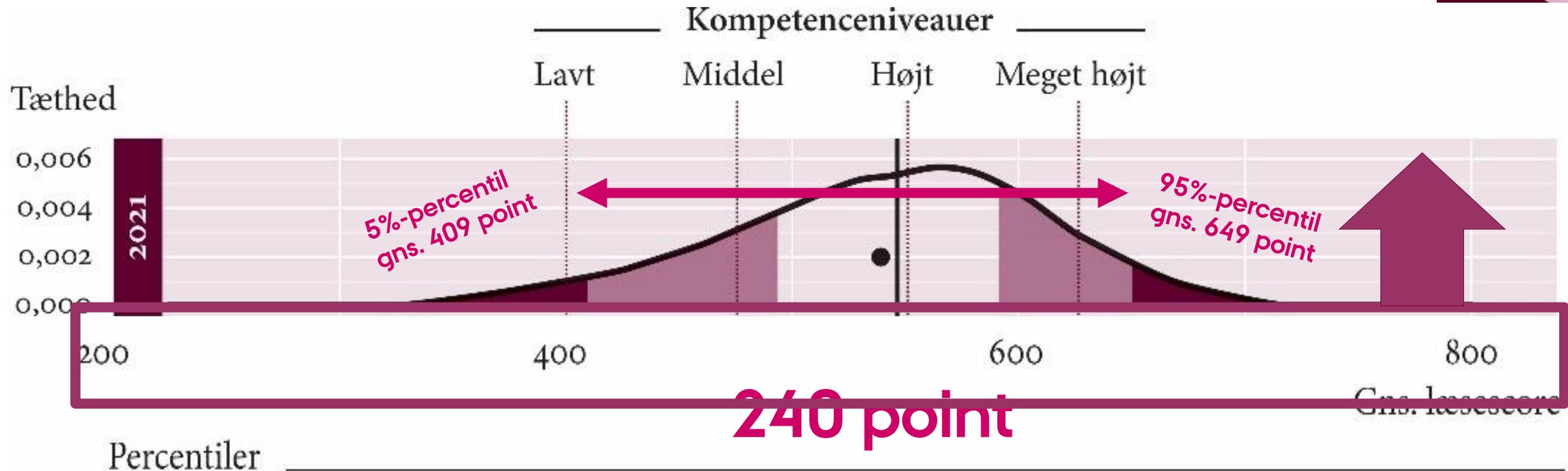
500 i PIRLS ≠ 500 i PISA

År

■ PIRLS ● PISA

SPREDNING – PIRLS 2021

5%-percentil

25%-percentil

75%-percentil

95%-percentil

Gennemsnitlig læsescore er angivet med en prik.

Medianen er angivet med en lodret streg.

SPREDNING – PIRLS 2021

Den danske spredning i læsning, 2006-2021.

Undersøgelse	Spredning	Diff. til 2021	P-værdi for diff.
2021	73 (1,8)		
2016	68 (1,9)	5 (2,6)	0,046 * ↑
2011	64 (1,3)	9 (2,2)	0,000 *** ↑
2006	70 (1,6)	3 (2,4)	0,162

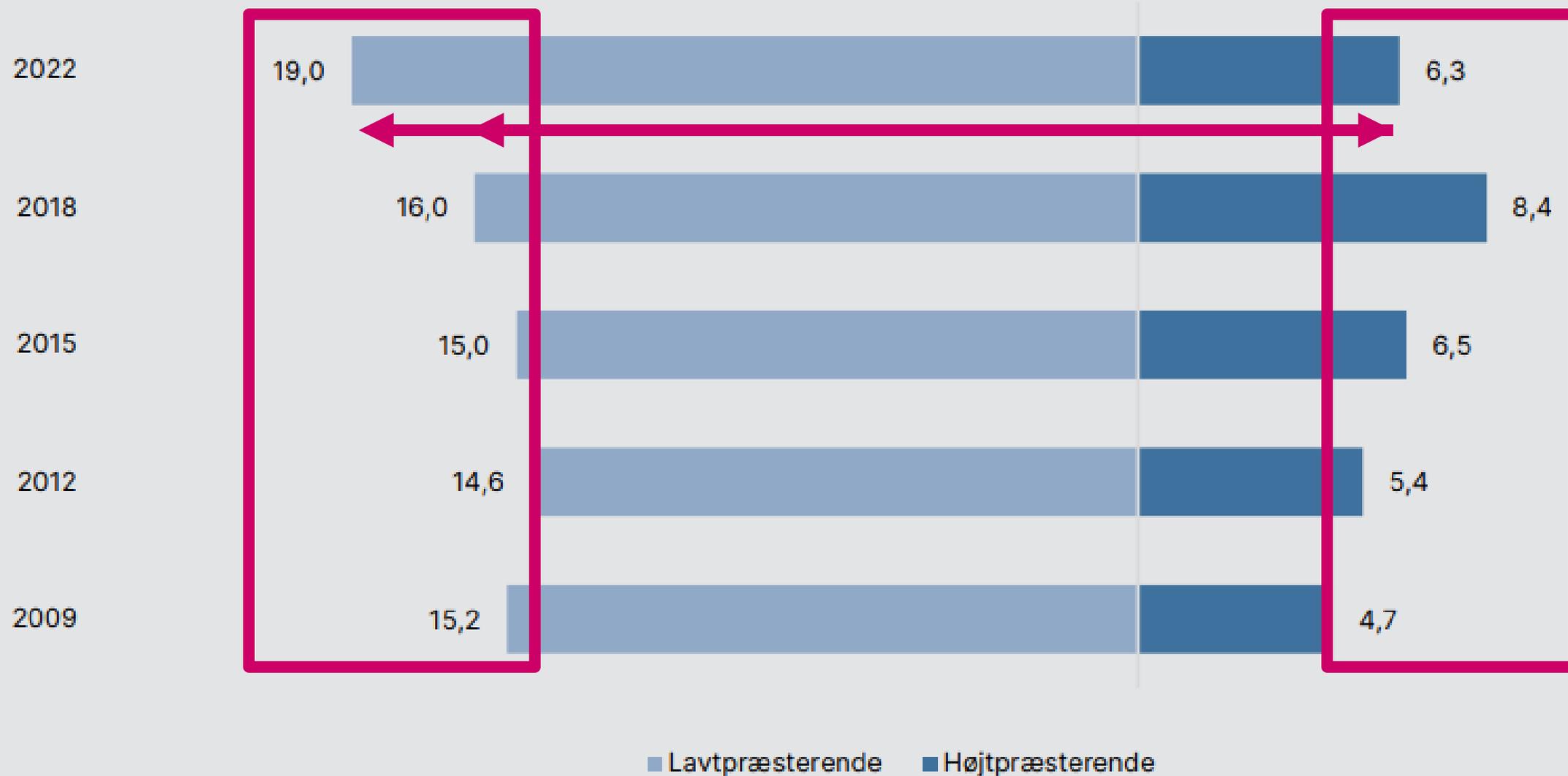
Note: Kolonnen "Diff. til 2021" henviser til spredningen i 2021 og dens relation til spredningen i de forskellige undersøgelsesrunder.

Standardfejl angivet i parentes.

° p < 0,1; * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

Figur 3.6 Udvikling i andelen af lavt og højt præsterende læsere for Danmark

PIRLS 2021

Fire læseforståelsesprocesser

- Finde og uddrage informationer udtrykt direkte i teksten
- Drage direkte følgeslutninger
- Fortolke og samordne centrale ideer og informationer
- Vurdere og tage kritisk stilling til indhold og tekstuelle elementer

Fire kompetenceniveauer

- Meget højt niveau (625 point): Avanceret læsning
- Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik
- Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne

- Lavt niveau (400 point): Drage enkle følgeslutninger
- Under lavt niveau (> 400 point): Afkode enkelte ord og sætningsdele

PISA 2022

Tre læseforståelsesprocesser

- Finde information
- Forstå
- Evaluere og reflektere

Otte kompetenceniveauer

- 6: (698 point)
- 5: (626 point)
- 4: (553 point)
- 3: (480 point)
- 2: (407 point)

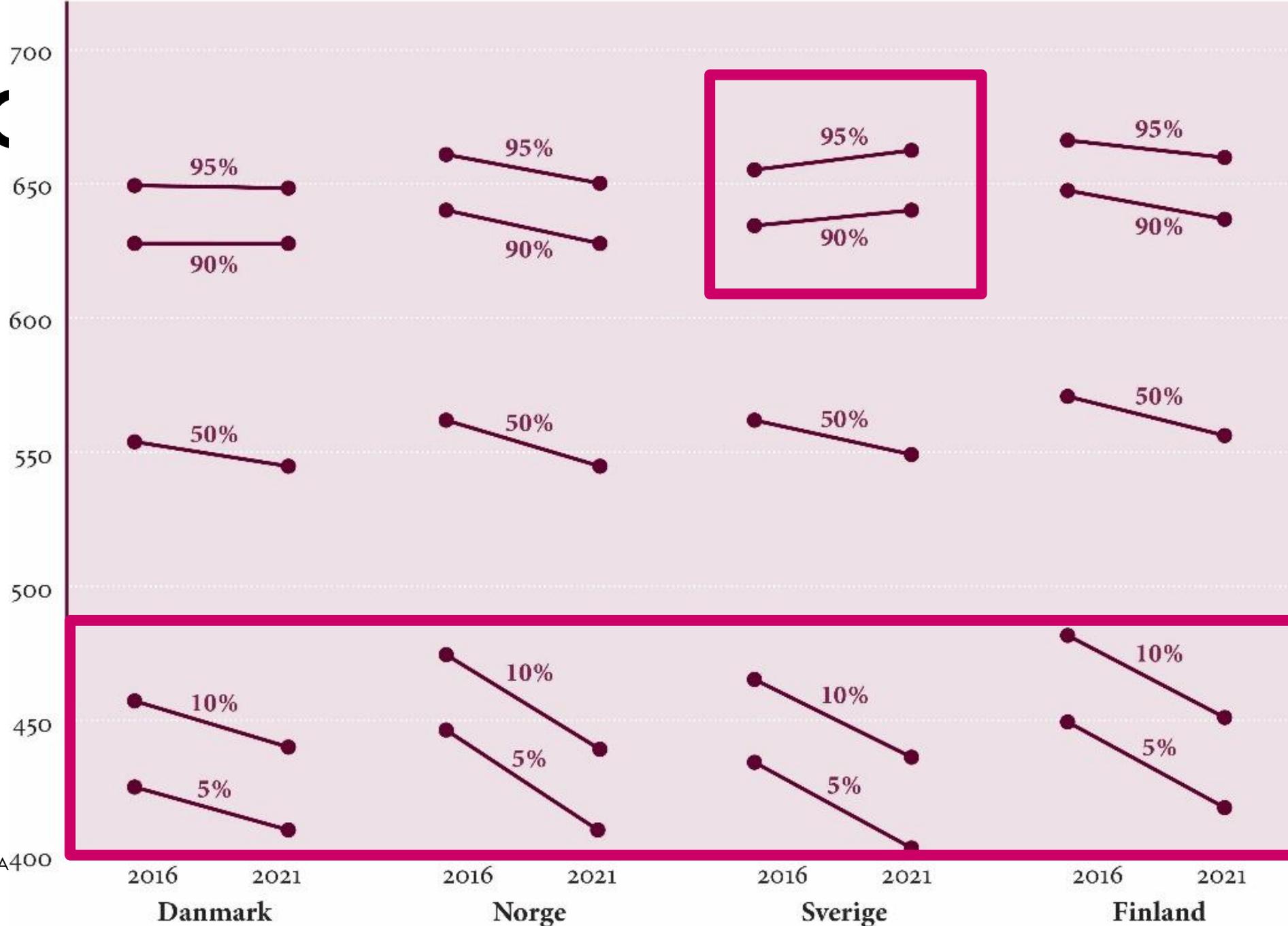
- 1d: (335 point)
- 1b: (260 point)
- 1c: (179 point)

25%

SPREDNING

Gns. læsescore

Udvikling i læsning af forskellige teksttyper, Danmark, 2006-2021.

Undersøgelse	Gennemsnitlig score	Difference til tidl. runder	Cohen's <i>d</i>	<i>P</i> -værdi på differencen
Skønlitterære tekster				
2021	546 (2,6)			
2016	551 (2,2)	-6 (3,4)	-0,08	0,090 .
2011	555 (1,8)	-10 (3,1)	-0,14	0,003 ** ↓
2006	549 (2,5)	-4 (3,6)	-0,05	0,300
Informerende tekster				
2021	536 (2,1)			
2016	543 (2,5)	-7 (3,3)	-0,10	0,032 * ↓
2011	553 (1,9)	-17 (2,8)	-0,25	<,001 *** ↓
2006	543 (2,6)	-7 (3,3)	-0,09	0,047 * ↓

Note: Kolonnen "Difference til tidl. runder" henviser til den gennemsnitlige læsescore for hhv. skønlitterære tekster og informerende tekster og dens relation til gennemsnitsscoren for de respektive teksttyper i tidligere undersøgelsesrunder.

Standardfejl angivet i parentes.

? $p < 0,1$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Tabel 3.3 Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen? Jeg læser for sjov. Elevspørgeskema, 2016-2021, andele og elevscore.

LÆSN

Det er læsning af skønlitterære tekster i fritiden, der hænger sammen med elevernes læsekompetence

	Hver dag eller næsten hver dag	1-2 gange om ugen	1-2 gange om måneden	Ikke
Andele	21 (1,0)	39 (1,2)	26 (0,8)	15 (0,6)
Elevscore	529 (3,6)	551 (2,4)	561 (3,0)	547 (4,4)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

PIGER OG DRENGE

12 point vs. 240 point

Kønsmæssige forskelle i læsekompetence

Regressionanalyse.

År i forhold til 2021	P-værdi for kønsmæssig diff.
2021	0,852
2016	0,906
2011	0,786
2006	

-1 (4,3)	0,852
0 (3,7)	0,906
-1 (4,4)	0,786

Note: Standardfejl angivet i parentes.

° p < 0,1; * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

DET FUNDAMENTALE PROBLEM

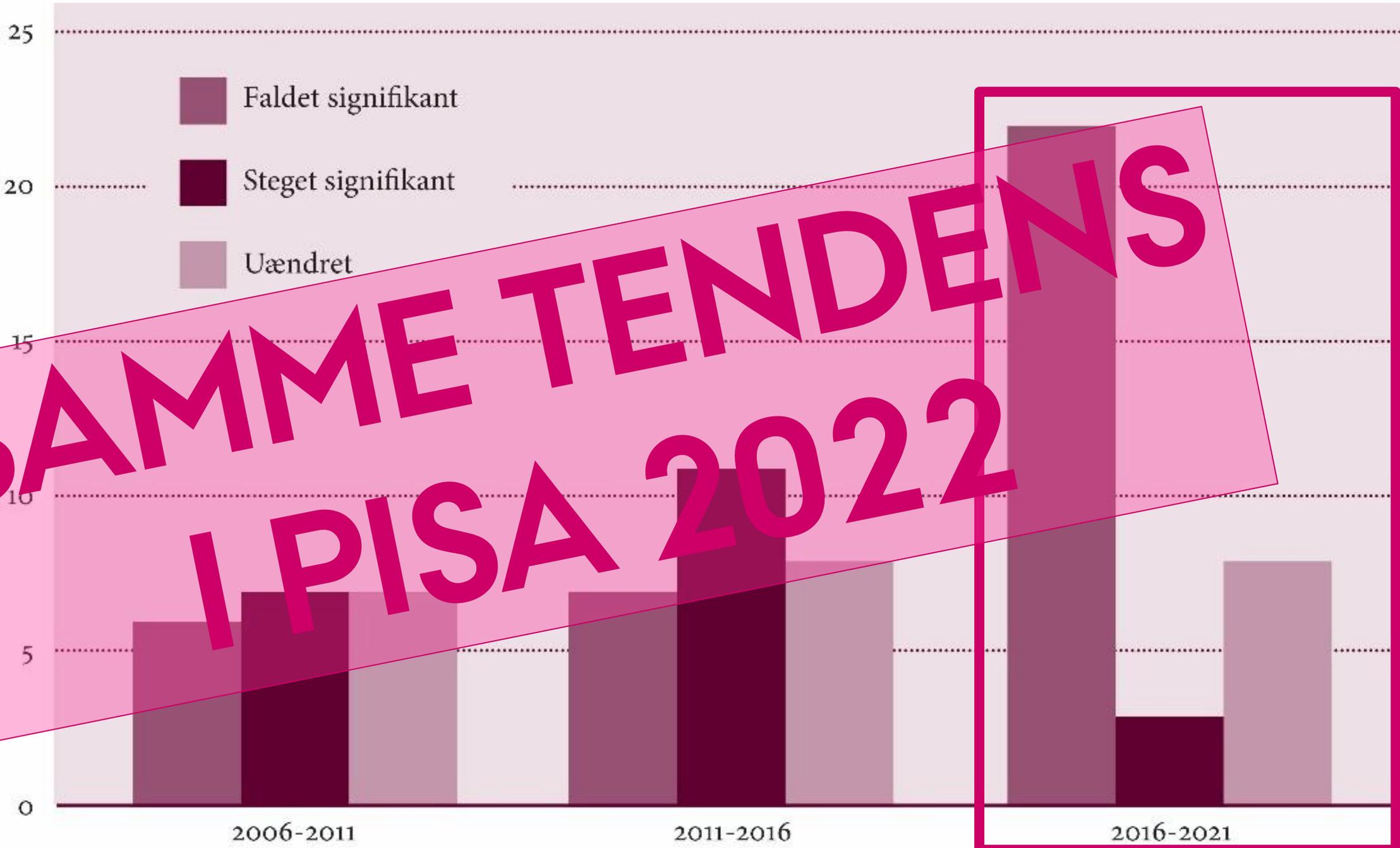

- Andelen af svage læsere stiger
- De svage læseres læsekompetence falder

- Andelen af dygtige læsere er stabil i 4. klasse
- Men **også** faldende blandt 15-årige

- Et signifikant fald i elevers læsekompetence
- Fritidslæsning – af **skønlitteratur** – i **bogform**

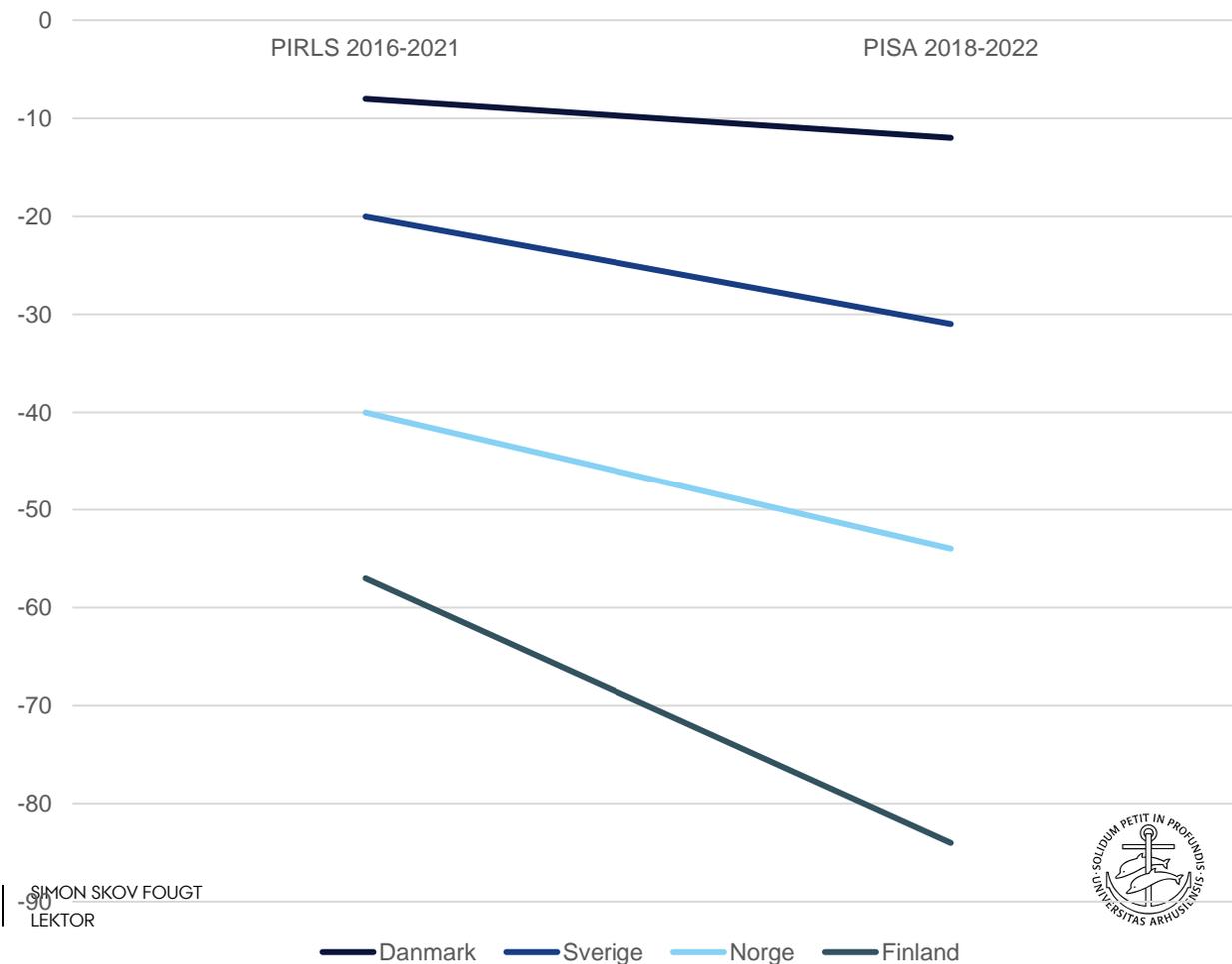
Antal deltagerlande

VAR

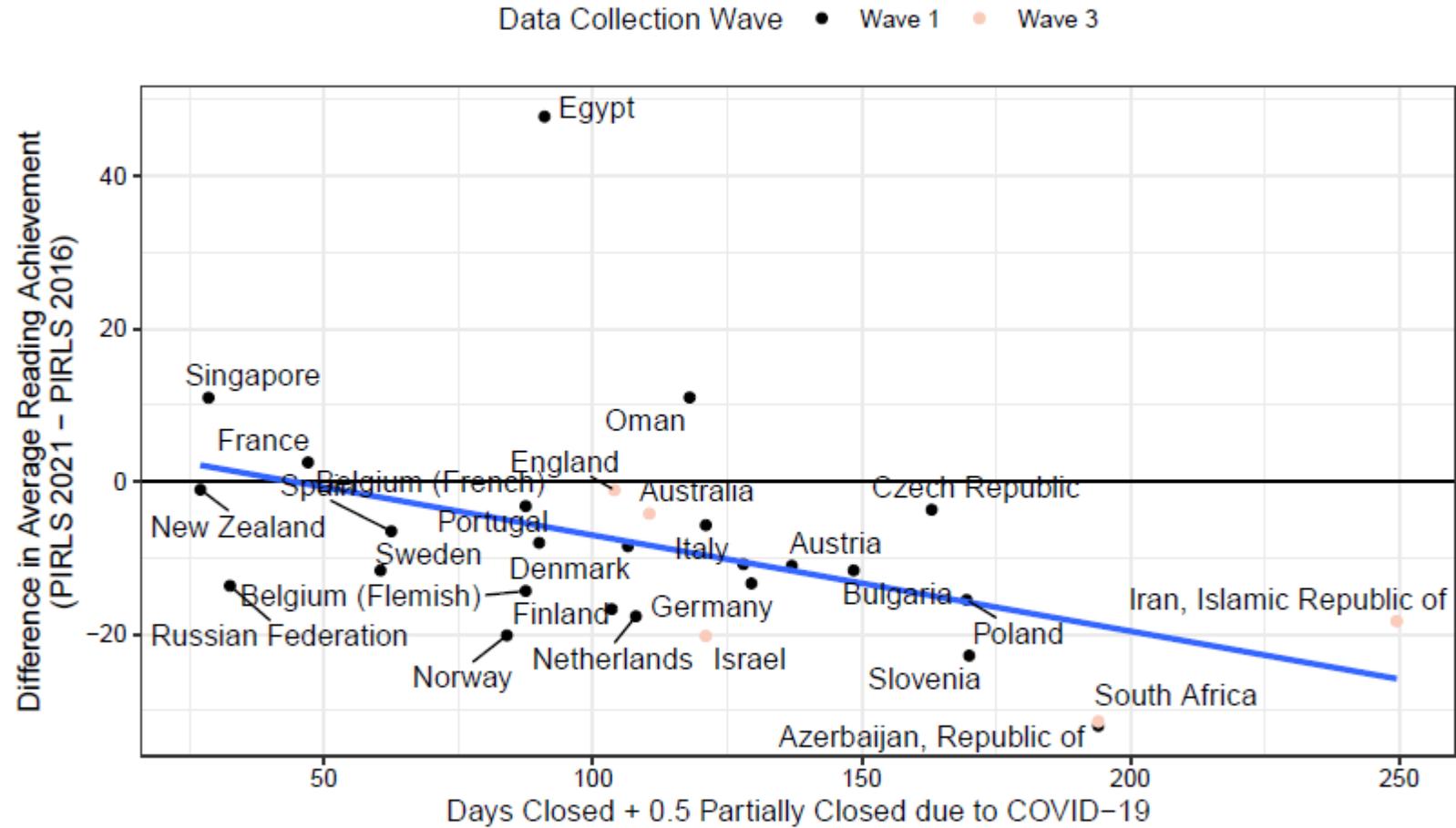

FALD I NORDEN – PISA OG PIRLS

	PIRLS 2016-2021	PISA 2018-2022
Danmark	-8	-12
Sverige	-12	-19
Norge	-20	-23
Finland	-17	-30

Fig. 1 Relationship between School-Closure Duration and Changes in Average Student Reading Achievement between PIRLS 2016 and 2021

Note: The correlation between the two measures is moderate ($r = -0.44$). Egypt stands out as an outlier in the plot as it showed by far the largest positive change in average reading achievement. However, there are some questions about the reliability of the results in Egypt as between 15% and 25% of students had achievement too low for estimation (Mullis, von Davier, Foy, & Fishbein, 2023). Therefore, we urge the reader to interpret the results in Egypt with caution. Removing Egypt from the sample leads to a slightly stronger correlation ($r = -0.56$).

Policies and Student Reading Evidence Across Countries

Kennedy¹ and Rolf Strietholt¹

Department for the Evaluation of Educational Quality (IEA), Hamburg, Germany.

Emails: alec.kennedy@iea-hamburg.de;

strietholt@iea-hamburg.de;

Abstract

COVID-19 disrupted education worldwide as educational institutions closed schools to contain the spread of the virus. The duration and use of international variation in school closure effects of school closures on student achievement are not clear. We use representative trend data from more than 40 countries to examine whether the length of school closures is related to changes in student achievement before and after the pandemic.

Student reading

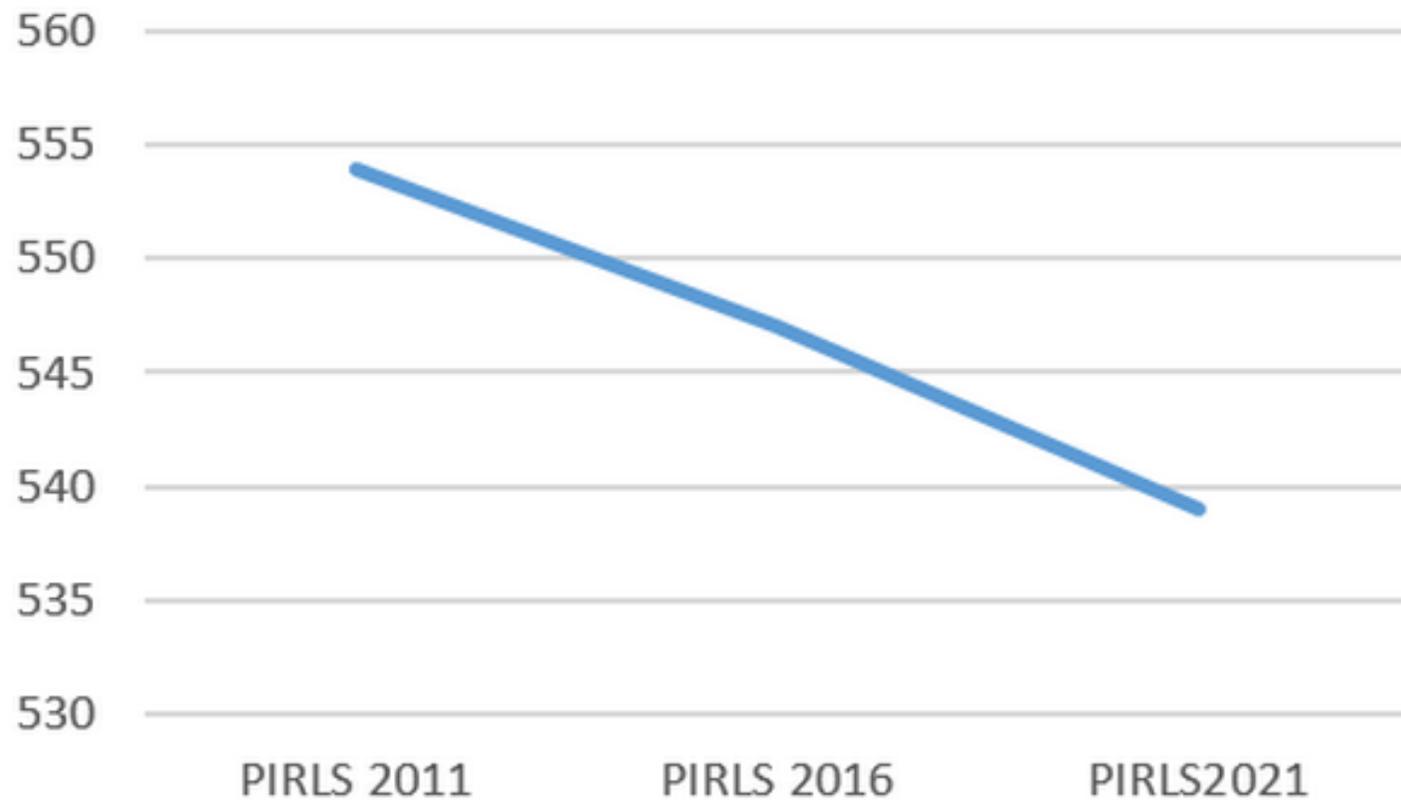
the loss of a little

and those without

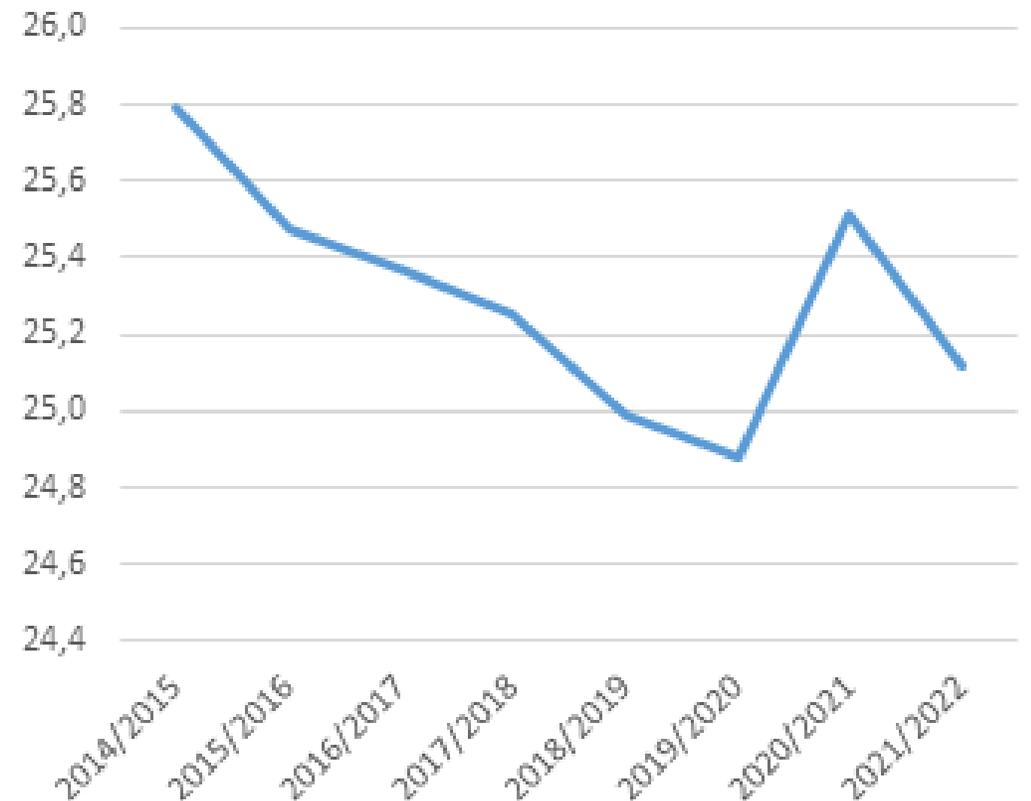

NATIONALE TEST I LÆSNING, 4. KLASSE

PIRLS 2011-2021

Gennemsnitligt normbaseret Resultat - Landstal

MOD EN NATIONAL LÆSEKRISE?

- Op mod 25% kan reelt ikke læse
- Corona?
- Kommentarer?
- Spørgsmål?

HJEMMETS BETYDNING

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

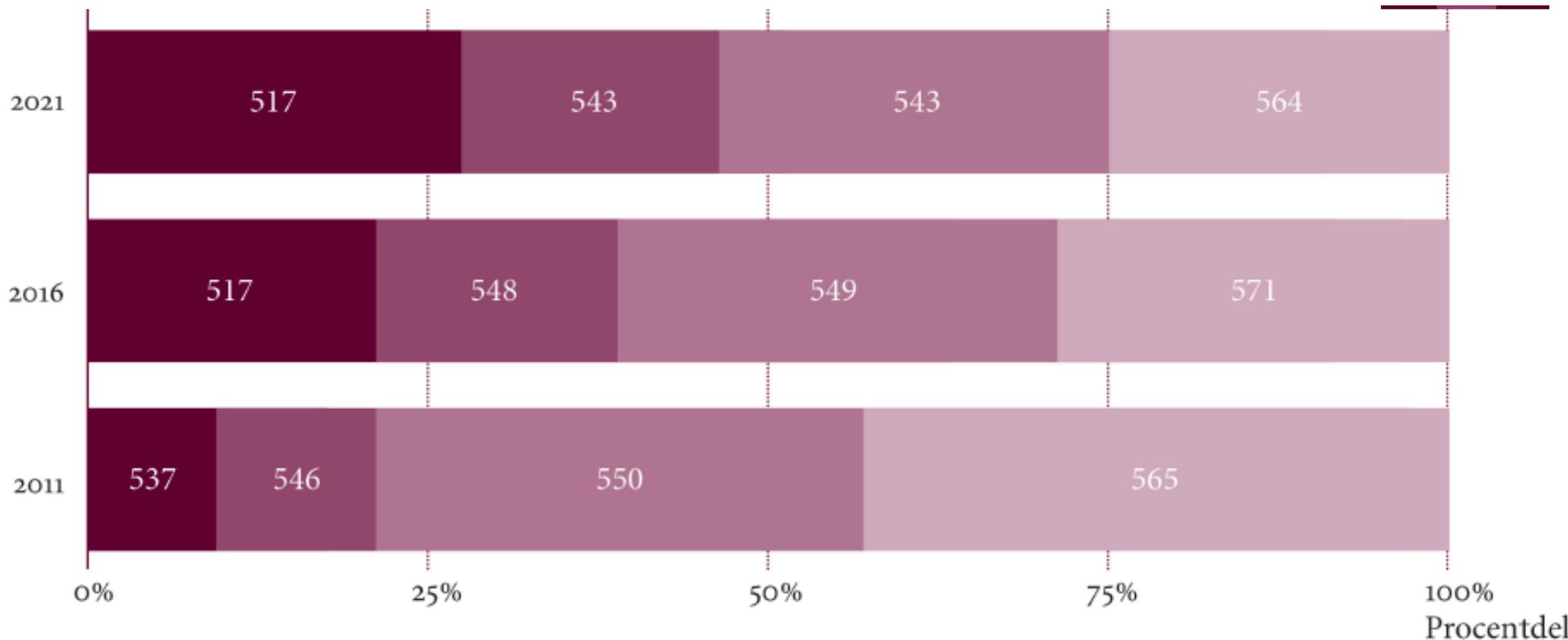
TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

MINDRE

Hvor ofte gør du
2016-2021, andele

2021

Andele
Elevscore

Hyppighed

Aldrig eller næsten aldrig

1-2 gange om måneden

1-2 gange om ugen

Hver dag eller næsten hver dag

2016

Andele
Elevscore

Tal på figur angiver gennemsnitsscore.

Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen? Jeg læser for sjov. Elevspørgeskema,

Note: Standardfejl an 2011-2021.

FAI DENNEN I ÆSEGLÆDEN

Forældrenes læseglæde. Skala baseret på spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Synes godt om	Synes om	Synes ikke om
Alle elever 2021			
Andele	39 (1,0)	42 (0,9)	19 (0,7)
Elevscore	557 (2,6)	539 (2,6)	514 (3,4)
Alle elever 2016			
Andele	44 (1,1)	38 (1,0)	17 (0,7)
Elevscore	564 (2,3)	542 (2,7)	530 (3,6)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

IKKE KUN I GRUNDSKOLEN

RESSOURCER I HJEMMET

- 54% høj
- 46% middel/lav

- Ressourcer i hjemmet
- **ALTAFGØRENDE**

Antal bøger i hjemmet:

- 1) 0-10
- 2) 11-25
- 3) 26-100
- 4) 101-200
- 5) Flere end 200

Antal børnebøger i hjemmet:

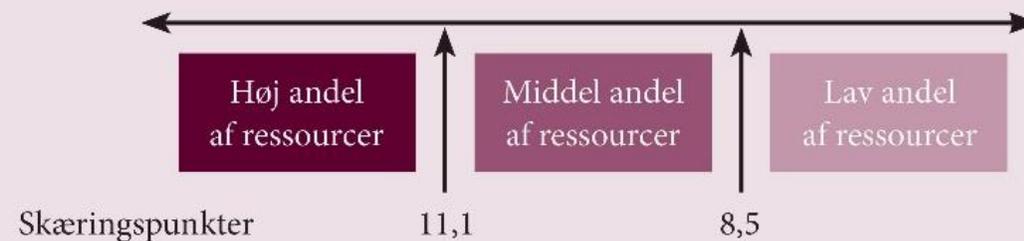
- 1) 0-10
- 2) 11-25
- 3) 26-50
- 4) 51-100
- 5) Flere end 100

Højeste gennemførte uddannelse for mindst én forælder/omsorgsperson:

- 1) Uafsluttet grundskole
- 2) Folkeskolens afgangsprøve
- 3) Ungdomsuddannelse
- 4) Kort eller mellemlang videregående uddannelse
- 5) Lang videregående uddannelse eller ph.d.

Højeste beskæftigelse for mindst én forælder/omsorgsperson:

- 1) Har aldrig haft lønnet arbejde, andet eller faglært arbejde
- 2) Kontor-, salgs- og servicesektor
- 3) Ejer af mindre virksomhed
- 4) Ledelse på øverste plan og færdigheder på højeste niveau eller færdigheder på mellemniveau

Tabel 3.12 I en typisk uge, hvor meget tid bruger du normalt selv derhjemme på at læse?
Spørgeskema til hjemmet, 2016-2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Mindre end en time om ugen	1 til 5 timer om ugen	6 til 10 timer om ugen	Mere end 10 timer om ugen
Alle elever 2021				
Andel	6 (0,4)	41 (0,8)	28 (0,8)	24 (0,8)
Score	509 (6,2)	531 (2,9)	549 (2,9)	556 (3,1)
Alle elever 2016				
Andel	7 (0,5)	45 (0,9)	30 (0,8)	18 (0,8)
Score	535 (5,0)	545 (2,8)	556 (2,9)	557 (4,1)
Andele efter ressourcer i hjemmet 2021				
Høj	3 (0,4)	30 (1,0)	34 (1,2)	33 (1,2)
Middel	11 (0,9)	53 (1,2)	22 (1,1)	14 (0,8)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet 2021				
Høj	548 (11,9)	558 (3,6)	561 (3,4)	569 (3,0)
Middel	496 (6,3)	513 (3,4)	527 (4,1)	520 (6,2)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet. Skalaen for ressourcer i hjemmet er blevet ændret fra 2016 til 2021, hvorfor vi kun inddrager opgørelsen for ressourcer i hjemmet for PIRLS 2021.

Tabel 3.13 Hvor ofte læser du for din egen fornøjelses skyld, når du er hjemme? Spørgeskemaet til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Hver dag eller næsten hver dag	1-2 gange om ugen	1-2 gange om måneden	Aldrig eller næsten aldrig
Alle elever				
Andel	44 (1,0)	29 (0,8)	15 (0,6)	12 (0,6)
Score	550 (2,6)	540 (3,0)	527 (3,9)	526 (4,1)
Andele efter ressourcer i hjemmet				
Høj	53 (1,5)	29 (1,0)	12 (0,8)	6 (0,7)
Middel	34 (1,1)	29 (1,1)	18 (1,0)	19 (1,0)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet				
Høj	565 (2,8)	563 (3,9)	550 (5,0)	555 (6,0)
Middel	521 (4,0)	513 (4,4)	511 (5,1)	514 (4,9)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet.

Tabel 3.14 Forældrenes læseglæde. Skala baseret på spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Synes godt om	Synes om	Synes ikke om
Alle elever 2021			
Andele	39 (1,0)	42 (0,9)	19 (0,7)
Elevscore	557 (2,6)	539 (2,6)	514 (3,4)
Alle elever 2016			
Andele	44 (1,1)	38 (1,0)	17 (0,7)
Elevscore	564 (2,3)	542 (2,7)	530 (3,6)
Andele efter ressourcer i hjemmet			
Høj	53 (1,3)	38 (1,1)	9 (0,8)
Middel	22 (1,1)	47 (1,4)	21 (1,2)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet			
Høj	567 (2,7)	560 (3,1)	543 (6,2)
Middel	526 (5,2)	519 (3,4)	504 (3,9)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet.

Tabel 3.15 Skriftsprogstimulerende aktiviteter inden 1. klasse. Skala baseret på spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Ofte	Nogle gange	Aldrig eller næsten aldrig
Alle elever, 2021			
Andele	41 (0,9)	58 (0,9)	1 (0,2)
Elevscore	551 (2,6)	534 (2,5)	502 (9,7)
Alle elever, 2016			
Andele	36 (1,0)	63 (1,0)	1 (0,2)
Elevscore	564 (2,8)	542 (2,3)	522 (9,1)
Andele efter ressourcer i hjemmet			
Høj	48 (1,2)	51 (1,2)	1 (0,2)
Middel	32 (1,2)	67 (1,2)	2 (0,3)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet			
Høj	568 (3,1)	557 (3,0)	535 (28,5)
Middel	521 (3,9)	514 (3,0)	486 (13,5)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet.

Tabel 3.16 Skriftsproglige færdigheder inden 1. klasse. Skala baseret på spørgeskemaet til hjemmet, 2016-2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Meget godt	Rimeligt godt	Ikke godt
Alle elever, 2021			
Andele	28 (0,8)	41 (0,8)	31 (0,8)
Elevscore	572 (2,9)	541 (2,6)	514 (2,9)
Alle elever, 2016			
Andele	27 (0,9)	42 (1,1)	31 (1,1)
Elevscore	579 (3,1)	550 (2,6)	524 (3,0)
Andele efter ressourcer i hjemmet			
Høj	32 (1,2)	40 (1,1)	28 (0,8)
Middel	23 (1,0)	43 (1,2)	34 (1,4)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet			
Høj	585 (3,0)	561 (3,1)	539 (3,8)
Middel	549 (4,5)	519 (3,1)	491 (3,6)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet.

Tabel 3.22 Forældrenes oplevelse af deres barns skole. Skala baseret på spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Meget tilfreds	Nogenlunde tilfreds	Ikke tilfreds
Alle elever			
Andele	55 (1,2)	35 (1,0)	10 (0,7)
Elevscore	543 (2,7)	541 (2,9)	530 (4,4)
Andele efter ressourcer i hjemmet			
Høj	55 (1,6)	35 (1,4)	10 (0,8)
Middel	56 (1,5)	34 (1,3)	10 (0,9)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet			
Høj	566 (3,2)	561 (3,2)	548 (5,5)
Middel	516 (3,0)	516 (4,2)	509 (5,9)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet.

RESSOURCER I HJEMMET

Tabel 3.27 Hvor ofte taler dit barn dansk derhjemme? Spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Altid eller næsten altid	Nogle gange eller aldrig
Andele efter ressourcer i hjemmet		
Høj	98 (0,3)	2 (0,3)
Middel	96 (0,5)	4 (0,5)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet		
Høj	562 (2,4)	569 (13,3)
Middel	517 (2,6)	491 (9,5)

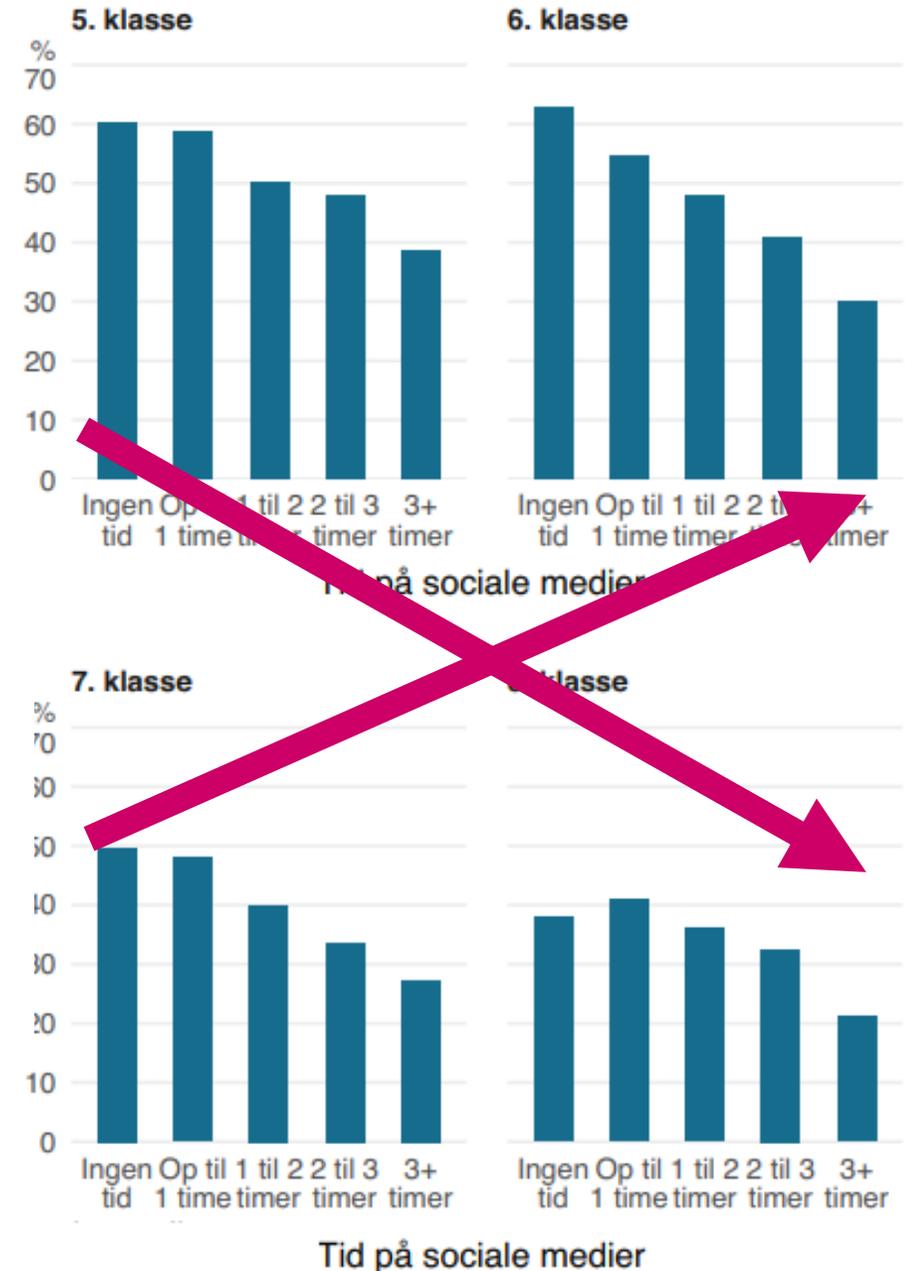
Note: Standardfejl angivet i parentes.

SOCIALE MEDIER

- *Børn og Unges Læsning 2021*
- Fritidslæsning og sociale medier

Figur 37. Andelen, der læser bøger mindst flere gange om uge af deres tidsforbrug på sociale medier

HJEMMETS BETYDNING

- Rollemodeller
- **AFGØRENDE**

HJEMMET

- Kommentarer?
- Spørgsmål?
- <https://youtu.be/w43uWpXkOOY>

DIGITALISERING

TO SCREEN OR NOT TO...

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

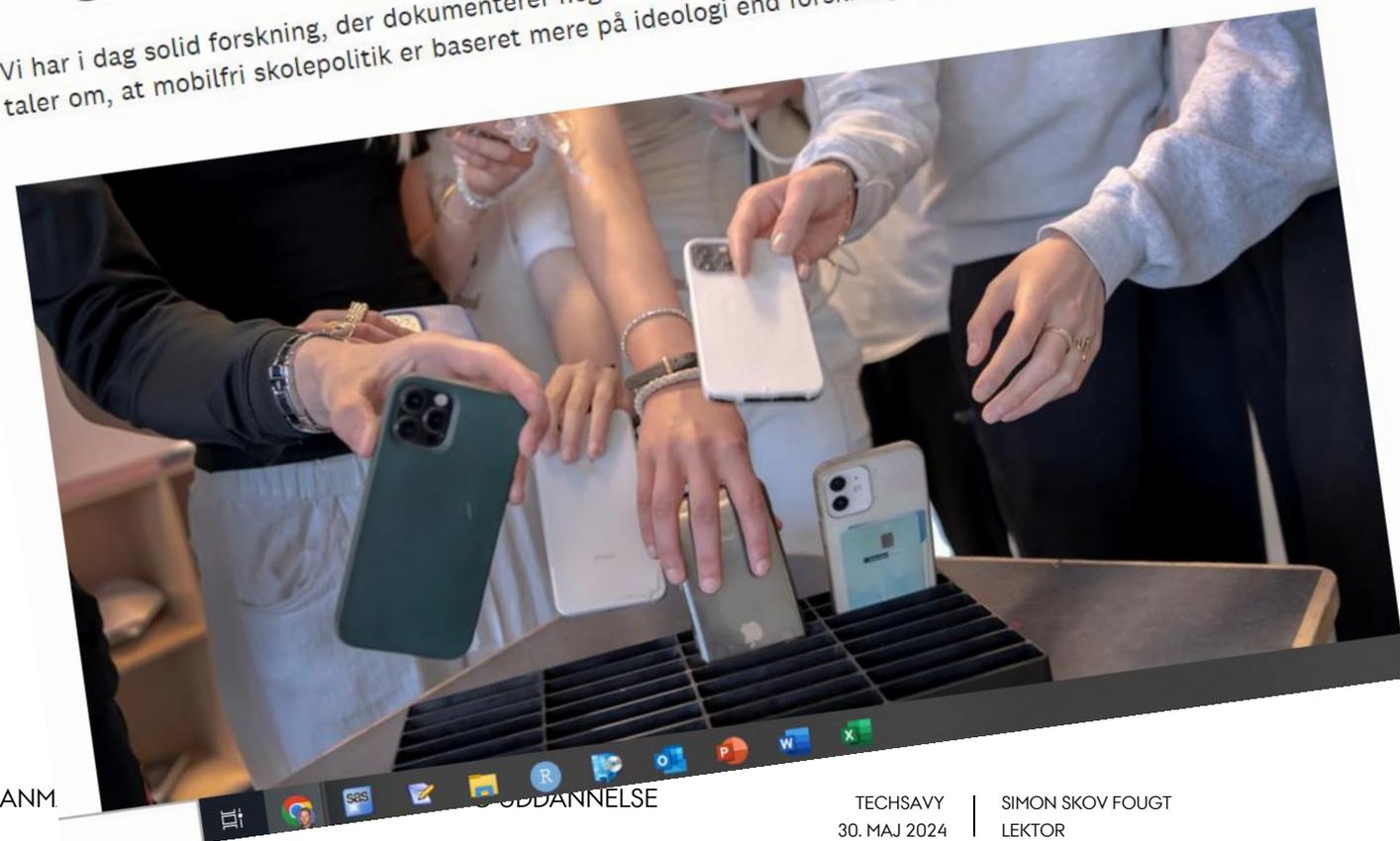
LA

5. oktober 2023 kl. 04.00

Kronik

Eksperter: Der er klart forskningsmæssigt belæg for at begrænse børns skærmbrug

Vi har i dag solid forskning, der dokumenterer negative konsekvenser af skærmbrug. Det er derfor forkert, når forskere taler om, at mobilfri skolepolitik er baseret mere på ideologi end forskning, skriver Dorte Ågård og Jesper Balslev.

LÆSNING PÅ PAPIR VS. SKÆRM

- Læseformål
- Teksttype

- Mange digitale didaktiske tekster udnytter det digitale
  - Lyd
  - Billeder

LÆSNING PÅ PAPIR VS. SKÆRM

- Kritisk læsning

PIRLS 2021 OG PISA 2022

- To *digitale* undersøgelser af læsning
- 10.000+ elever læste tekster og svarede på spørgsmål på skærm

Den tomme krukke

Genfortalt af Elaine L. Lindy

Illustreret af Jennifer Moher

Kejseren af Kina lod fortælle at en konkurrence skulle afgøre hvem der skulle være den næste arving til tronen. Kejseren var gammel og havde ikke nogen børn. Fordi han elskede planter, befalede han at ethvert barn som ønskede at blive kejser, skulle komme op til slottet for at modtage ét kongeligt frø. Det barn der kunne fremvise det bedste resultat efter seks måneder, ville vinde konkurrencen og blive den næste kejser.

Tænk hvor spændende det var! Den dag hvor frøene skulle deles ud, var slottet fuld af flokke af håbefulde børn. Hvert barn vendte hjem med én dyrebar mulighed i hånden.

PIRLS 2021

- En brobygning på papir
- 1.401 elever i 4. klasse læste tekster og svarede på spørgsmål på papir
- BROBYGNINGSSTUDIET

BROBYGNING - PAPIR

15. Hvad tror du, kejseren syntes, var det vigtigste hos et menneske?

- A at man havde kongelige færdigheder
- B at man var et ærligt menneske
- C at man havde respekt for sine forældre
- D at man var en god gartner

16. Hvorfor smilede kejseren til Jun?

Den tomme krukke

17. Jun har forskellige følelser i løbet af historien. Brug det, du har læst, til at forklare, hvorfor Jun havde hver af disse følelser.

håbefuld

forvirret

nedslået

Den tomme krukke

DPU - DANMARKS INS

AARHUS UNIVERSITET

FAKTA - PIRLS

- Elevernes gennemsnit i den digitale hovedundersøgelse: **539 point**
- Elevernes gennemsnit i brobygningstudiet: **538 point**

FAKTA

- Balling (2017) peger på, at det handler meget lidt om mediet
- Og meget mere om, hvad eleverne skal læse
- Skønlitteratur i det traditionelle bogmedie
- Faglitteratur på digitale enheder
- Eleverne viser en evne til at vælge deres mediebrug på baggrund af teksters affordans (Kucirkova, 2014).

FAKTA

- Delgado et al. (2018) ”berømte” meta-review viser, at medie-effekterne ikke stemmer overens.
- Det er svært direkte at sammenligne læsning på papir vs. læsning på skærm, fordi der indgår ikke-sammenlignelige kendetegn.
- Pærer og brandbiler
- Erfaringer med mediet
- De fleste fund i reviewet peger på, at de fleste medie-relaterede effekter kommer fra opgaver, som skal løses inden for en bestemt tidsramme,
- Analog læsning bør prioriteres over digital læsning, men det er urealistisk at fraråde digitale enheder

LÆSNING PÅ PAPIR VS. SKÆRM

- Læsning kræver undervisning
- Digital læsning kræver undervisning
- Undervisning i at læse digitale tekster

LÆSNING I DAG

- Identitetsdannelse
- Væren i verden
- Ordforråd
- Læring
- ...

FAKTA

- Digitale tekster FINDES
- Det er **altafgørende**, at skolen klæder eleverne på til at forholde sig til deres potentielle manipulation

DIGITALISERINGEN

-
- Kommentarer?
  - Spørgsmål?

OPSAMLING

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

OPSAMLING

- Et signifikant fald i elevers læsekompetence i 4. klasse og blandt 15-årige
- Andelen af svage læsere stiger
- De svage læsers læsekompetence falder
- Andelen af dygtige læsere er stabil i 4. klasse
- Men **også** faldende blandt 15-årige
- Læremidlerne
- Læsning og skrivning
- Multimodal læsning og skrivning
- Analogt og digitalt

FAKTORER

- Corona (0,14 point per nedlukket dag – i gennemsnit)
- Læseglæde og læsehyppighed er faldet signifikant
- Læremidlerne (læringsmålstyrning)
- Læreruddannelse
- Skolebibliotekerne
  - Specialister →
- Skolebibliotekaruddannelse
- Lærernes arbejdstid
- Stigende brug af sociale medier
- HVEM bruger folkebibliotekerne?

**FORÆLDRENE
HJEMMET**

SPØRGSMÅL?

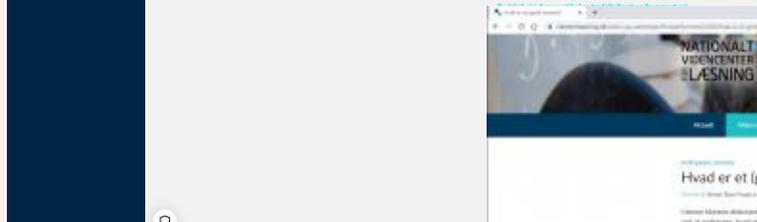
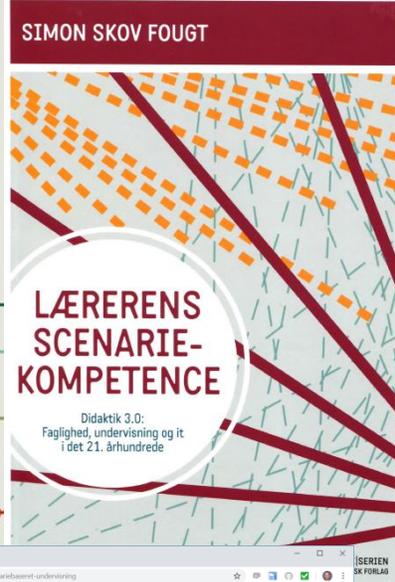
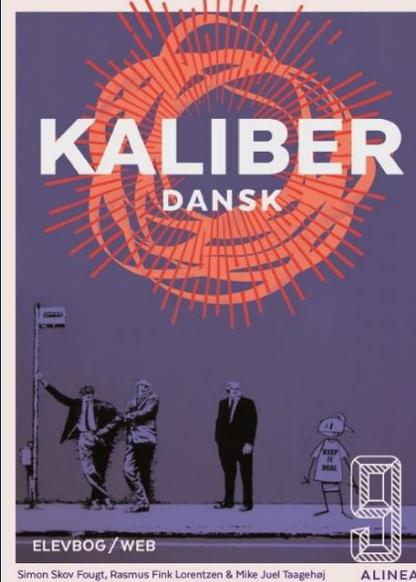
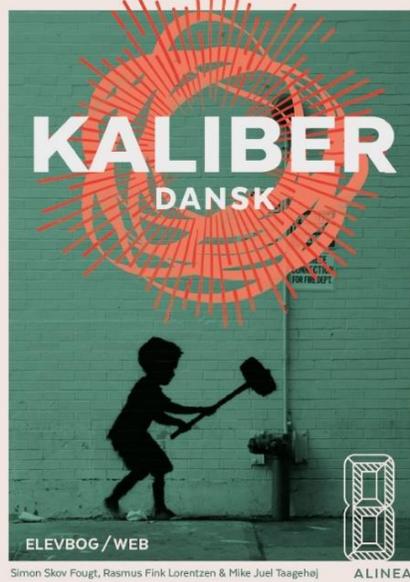
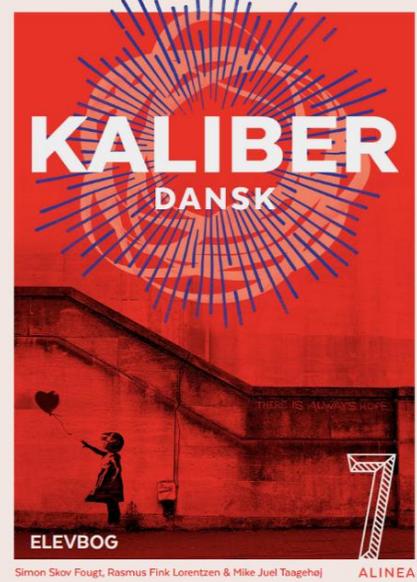
DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

TECHSAVY
TORS DAG D. 30 MAJ 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

simon-skov-fougts.dk   simon@fougts.dk